

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ
ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Το ημερολόγιο του εσπεριδοκαλλιεργητή

Έκδοση 6/2013
Λευκωσία-ΚΥΠΡΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ιανουάριος.....	1
Φεβρουάριος.....	3
Μάρτιος.....	5
Απρίλιος.....	8
Μάϊος.....	11
Ιούνιος.....	14
Ιούλιος.....	16
Αύγουστος.....	17
Σεπτέμβριος.....	18
Οκτώβριος.....	19
Νοέμβριος.....	21
Δεκέμβριος.....	23

Καρπώπωση σε Μαντόρες

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ

*Λειτουργός Γεωργίας
Κλάδος Οπωροκηπευτικών*

Επικαιροποίηση της παλαιότερης
έκδοσης 5/2001
του Θωμά Λ. Παπανδρέου,
(Ανώτερος Γεωργικός Λειτουργός)
και του Νίκου Ζαντίδη
(Γεωργικός Λειτουργός)
Κλάδου Δενδρωδών Καλλιέργειών

Επιμέλεια Έκδοσης

*Κλάδος Γεωργικών Εφαρμογών -
Δημοσιότητα
Τμήμα Γεωργίας*

Φωτογραφικό υλικό

Αρχείο Τμήματος Γεωργίας

Γλωσσική και

Καλλιτεχνική Επιμέλεια

Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Στο ημερολόγιο αυτό, που ετοιμάστηκε στα πλαίσια του εκπαιδευτικού προγράμματος του Τμήματος Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, περιγράφονται οι κυριότερες καλλιιεργητικές φροντίδες που θα πρέπει να εφαρμόζονται κάθε μήνα στις φυτείες με εσπεριδοειδή.

Ιανουάριος

Άρδευση

Στην περίπτωση που η βροχόπτωση δεν είναι αρκετή, πρέπει να πραγματοποιηθούν ποτίσματα για να διατηρηθεί η υγρασία στο έδαφος, ειδικά για τις ποικιλίες των οποίων οι καρποί δεν έχουν ωριμάσει ακόμη. Αν δεν υπάρχει εγκατεστημένο Βεητιωμένο Σύστημα Άρδευσης (σταγόνες ή μίνισπρινκλερς) στη φυτεία, ο Ιανουάριος είναι ο κατάλληλος μήνας για να αποταθούν οι εσπεριδοκαλλιιεργητές στο Τμήμα Γεωργίας για να τους ετοιμαστούν, έγκαιρα, τα σχέδια, έτσι, ώστε, με την έναρξη της νέας αρδευτικής περιόδου να μπορέσουν να λειτουργήσουν το Βεητιωμένο Σύστημα Άρδευσης στη φυτεία τους.

Βεητιωμένο Σύστημα Άρδευσης σπρίνκλερς

Λίπανση

Ο Ιανουάριος είναι ο κατάλληλος μήνας για λήψη δείγματος εδάφους για ανάλυση, τα αποτελέσματα της οποίας θα ληφθούν υπόψη κατά τον υπολογισμό των ποσοτήτων των λιπασμάτων που θα εφαρμοστούν στη βασική λίπανση του Χειμώνα. Υπενθυμίζεται ότι, οι εσπεριδοκαλλιιεργητές μπορούν να αποστίνονται στο Τμήμα Γεωργίας για λήψη δείγματος εδάφους για ανάλυση και συστάσεις λίπανσης, βάσει των αποτελεσμάτων της.

Ζιζανιοκτονία

Η καταστροφή των ζιζανίων επιβάλλεται, καθώς με τις βροχοπτώσεις, τα ετήσια ζιζάνια του Χειμώνα αναπτύσσονται πολύ γρήγορα και απορροφούν τα θρεπτικά στοιχεία που θα χρησιμοποιήσουν τα φυτά.

Καταπολέμηση εχθρών και ασθενειών

Η υψηλή υγρασία και οι ευνοϊκές θερμοκρασίες ευνοούν πάρα πολύ την ανάπτυξη διαφόρων μυκητολογικών ασθενειών, κυρίως της **φυτόφθορας** που προσβάλλει τους καρπούς. Για την αντιμετώπιση τυχόν προσβολής των καρπών από φυτόφθορα, επιβάλλεται να γίνει ψεκασμός στις ποδιές των δέντρων με χαλκούχα ή άλλα κατάλληλα μυκητοκτόνα. Σε περίπτωση που έχουμε ζημιές από παγετό, χαλάζι ή δυνατό άνεμο,

Προσβολή από φυτόφθορα (κομμίωση)

συστήνεται να γίνεται ψεκασμός με χαλκούχα σκευάσματα, κυρίως στις λεμονιές και στις μαντόρες, για να αποφευχθεί η προσβολή από **κορυφοξήρα**, η οποία εισέρχεται στα δέντρα από πηλγές. Όσον αφορά τους εχθρούς, σε περίπτωση που οι συνθήκες είναι ευνοϊκές για προσβολές από τη **μεσογειακή μύγα**, δηλαδή επικρατούν θερμοκρασίες μεγαλύτερες των 15°C και τα δέντρα φέρουν ώριμους καρπούς ή καρπούς που έχουν αλλιάξει χρώμα προς την ωρίμανση, εφαρμόζεται καταπολέμησή της με δολωματικούς ψεκασμούς.

Συγκομιδή

Συνεχίζεται η συγκομιδή των λεμονιών, των γκρέιπ-φρουτ, των κημεντινών, των μανταρινιών Αρακαπά, των πορτοκαλιών γιαφίτικων και ομφαθοφόρων, των υβριδίων νόβα και μινεδόλα, ενώ το τελευταίο δεκαήμερο του Ιανουαρίου αρχίζει η συγκομιδή των μαντόρων. Η εκκοπή πρέπει να γίνεται προσεκτικά με ψαλίδι, ώστε να μην πηληγώνονται οι καρποί.

Καρποί μανταρινιάς Αρακαπά

Φεβρουάριος

Άρδευση

Όπως και κατά τον Ιανουάριο, σε περίπτωση που η βροχόπτωση δεν είναι αρκετή, πρέπει να πραγματοποιηθούν αρδεύσεις για να διατηρηθεί η υγρασία στο έδαφος, ειδικά για τις ποικιλίες των οποίων οι καρποί δεν έχουν ωριμάσει ακόμη.

Λίπανση

Ο Φεβρουάριος είναι ο μήνας κατά τον οποίο εφαρμόζεται η βασική αζωτούχα λίπανση, καθώς και η φωσφοροκαλίουχα, όταν χρειάζεται. Η ποσότητα του λιπάσματος που θα τοποθετηθεί καθορίζεται από τη χημική ανάλυση εδάφους που πραγματοποιήθηκε, καθώς και από την ανάλυση φύλλων που πιθανώς να πραγματοποιήθηκε κατά την περίοδο Αυγούστου–Οκτωβρίου της προηγούμενης χρονιάς. Σε περίπτωση που δεν πραγματοποιήθηκαν αναλύσεις, οι γεωργοί θα πρέπει να συμβουλευθούν τους τοπικούς γεωπόνους ή τους ειδικούς της επαρχίας τους. Ενδεικτικά, για φυτείες με παραγωγικά δέντρα ηλικίας δέκα χρόνων και άνω, συστήνεται η εφαρμογή 60-70 κιλών θειικής αμμωνίας (21-0-0), ανά δεκάριο, κάθε έτος, ενώ, για φωσφόρο και κάλιο συστήνεται η εφαρμογή 30-40 κιλών Τριπλή Υπερφωσφορικού (0-44-0) και 40-50 κιλών θειικού καλίου (0-50-0), ανά δεκάριο, κάθε τρία χρόνια. Μετά την εφαρμογή του λιπάσματος θα πρέπει να ακολουθεί ελαφρύ πότισμα, ώστε το λίπασμα να ενσωματωθεί στο έδαφος. Η εφαρμογή της βασικής λίπανσης μπορεί να γίνει και με το λιπαντήρα. Σ' αυτή την περίπτωση, όμως, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν μορφές λιπασμάτων οι οποίες να είναι πλήρως υδατοδιαλυτές και οι ενδεικτικές ποσότητες, που αναφέρονται πιο πάνω, να τροποποιούνται ανάλογα με την περιεκτικότητα του κάθε στοιχείου στο λίπασμα που θα χρησιμοποιηθεί.

Ζιζανιοκτονία

Η καταστροφή των ζιζανίων επιβάλλεται, καθώς με τη λίπανση και τις βροχοπτώσεις, τα ετήσια ζιζάνια του χειμώνα αναπτύσσονται πολύ γρήγορα και απορροφούν, τόσο τα κύρια, όσο και τα άλλα θρεπτικά στοιχεία που θα χρησιμοποιήσουν τα φυτά.

Καταπολέμηση εχθρών και ασθενειών

Αν οι συνθήκες είναι ευνοϊκές για προσβολές από τη **μεσογειακή μύγα**, δηλαδή, επικρατούν θερμοκρασίες μεγαλύτερες των 15°C, και τα δέντρα φέρουν ώριμους καρπούς, συνεχίζουμε την καταπολέμησή της με δολωματικούς ψεκασμούς. Επίσης, κατά τον μήνα αυτόν γίνεται καταπολέμηση του **ακάρεως των οφθαλμών (bud mite)**, στις

περιπτώσεις που υπάρχει ιστορικό προσβολών προηγούμενων ετών. Το άκαρι αυτό προσβάλλει, κυρίως, τα άνθη της λεμονιάς, και δραστηριοποιείται κατά την περίοδο που ανοίγουν οι οφθαλμοί. Προκαλεί παραμόρφωση στα άνθη, στους καρπούς, στα φύλλα και τους βλαστούς. Για την καταπολέμησή του εφαρμόζονται ψεκασμοί με κατάλληλα ακαρεοκτόνα, κατά το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Φεβρουαρίου, όταν οι οφθαλμοί φουσκώνουν και πριν ανοίξουν. Σε περίπτωση που τα δέντρα φέρουν ώριμους καρπούς, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος ασφάλειας του σκευάσματος που θα χρησιμοποιηθεί. Όπως και τον Ιανουάριο, οι ευνοϊκές θερμοκρασίες ευνοούν πάρα πολύ την ανάπτυξη διαφόρων μυκητολογικών ασθενειών, κυρίως της **φυτόφθορας** και της **κορυφοξήρας**, οπότεν εφαρμόζονται οι πρακτικές που αναφέρονται στον προηγούμενο μήνα.

Κηάδεμα

Πριν το τέλος του μήνα, μπορεί να αρχίσει το κηάδεμα σε όσα δέντρα έχει ολοκληρωθεί η συγκομιδή. Μετά το κηάδεμα, ακολουθεί ψέκασμα με χαλκούχο σκεύασμα για αποφυγή προσβολής από μυκητολογικές και άλλες ασθένειες.

Συγκομιδή

Συνεχίζεται η συγκομιδή των γιαφίτικων και των ομφαλοφόρων πορτοκαλιών, των λεμονιών, των γκρέιπ-φρουτ και των μανταρινιών Αρακαπά. Αυτόν τον μήνα αρχίζει και η συγκομιδή των πορτοκαλιών Βαθέντσια, καθώς και των μαντόρων, αν βέβαια έχουν φτάσει στο κατάλληλο στάδιο ωρίμανσης.

Δημιουργία νέων φυτειών

Οι μήνες Φεβρουάριος και Μάρτιος είναι οι κατάλληλότεροι για τη φύτευση των δενδρυλλίων για την εγκατάσταση νέων φυτειών. Τα νεαρά δενδρύλλια που θα χρησιμοποιηθούν πρέπει να είναι πιστοποιημένα από το Τμήμα Γεωργίας, καλά ανεπτυγμένα και υγιή, ενώ, οι γεωργοί, θα πρέπει να τα προμηθεύονται από εγγεγραμμένα φυτώρια. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι, τα εσπεριδοειδή δεν αναπτύσσονται ικανοποιητικά σε έδαφος όπου υπήρχε προηγουμένως άλλη φυτεία εσπεριδοειδών και εκριζώθηκε. Σε αυτήν την περίπτωση, συστήνεται, για την εγκατάσταση της νέας φυτείας, να περάσει χρονικό διάστημα τουλάχιστον δύο χρόνων από την εκρίζωση.

Καρποί ποικιλίας Μιννέολλα

Μάρτιος

Άρδευση

Όπως και τους προηγούμενους μήνες, όταν δεν υπάρχει επαρκής διαβροχή του εδάφους στο βάθος του ριζοστρώματος από τις βροχές, τότε θα πρέπει να πραγματοποιηθούν αρδεύσεις.

Λίπανση

Η βασική λίπανση, αν δεν έγινε τον Φεβρουάριο, μπορεί να γίνει τώρα. Μετά τη λίπανση πρέπει να ακολουθήσει άρδευση, αν δεν βρέξει. Έχει μεγάλη σημασία να έχουν, τα δέντρα, αρκετό άζωτο στη διάθεσή τους κατά τη διάρκεια της ανοιξιάτικης βλάστησης, της άνθησης και του δεσίματος του καρπού.

Έλλειψη азώτου

Ζιζανιοκτονία

Όταν οι καιρικές συνθήκες και το έδαφος το επιτρέπουν, γίνεται καταπολέμηση των ζιζανίων με πολύ ελαφριά καλλιέργεια, ή, εναλλακτικά, γίνεται εφαρμογή ζιζανιοκτόνων.

Κηλάδεμα

Στα δέντρα από τα οποία ολοκληρώθηκε η συγκομιδή, συστήνεται η εφαρμογή ελαφριού κηλάδεματος, στόχος του οποίου είναι ο καλός αερισμός και φωτισμός της κόμης, ώστε να αποφεύγεται η δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για ανάπτυξη εχθρών

και ασθενειών. Αυτό επιτυγχάνεται με αφαίρεση των ξερών, ασθενικών και πολύ πυκνών κηλαδιών. Μετά το κηλάδεμα, καλό είναι να γίνεται ψεκάσμος με ένα χαλκούχο σκεύασμα. Σε ποικιλίες που παρενιαυτοφορούν έντονα, δηλαδή, τη μια χρονιά καρποφορούν υπερβολικά με αποτέλεσμα την παραγωγή πολλών και μικρών καρπών, ενώ, την επόμενη χρονιά παρά-

Κηλάδεμα ανανέωσης φυτείας

γουν μεγάλους αηλιά πολλή λίγους καρπούς, συστήνεται η εφαρμογή αυστηρού κηλαδέματος τη χρονιά της μεγάλης ανθοφορίας, που να συνοδεύεται με αραίωμα καρπών μετά από τη φυσιολογική καρπόπτωση του Ιουνίου, ώστε η καρποφορία να είναι όσο το δυνατόν πιο ομοιόμορφη κάθε χρόνο. Επίσης, τώρα είναι ευκαιρία για ανανέωση παλιών, μη παραγωγικών, φυτειών, εφαρμόζοντας κατατόμηση των δένδρων. Με την κατατόμηση οι απαιτήσεις των δέντρων σε νερό μειώνονται στο ελάχιστον. Έτσι, από τη μια, επιτυγχάνεται εξοικονόμηση νερού, και, από την άλλη, ανανέωση της φυτείας. Μετά την κατατόμηση, συστήνεται, οι τομές να καλύπτονται με μάζιτιχο, ενώ οι γυμνοί κορμοί να «χρωματίζονται» με ασβέστη για προστασία από την ηλιακή ακτινοβολία.

Καταπολέμηση εχθρών και ασθενειών

Αν δεν έγινε τον Φεβρουάριο η καταπολέμηση του **ακάρεως των οφθαλμών** στις ηεμονιές, θα πρέπει να γίνει αυτήν την περίοδο με κατάλληλα ακαρεοκτόνα. Αν υπάρχει προσβολή, τότε ο ψεκασμός επαναλαμβάνεται. Σε περίπτωση που παρατηρήσουμε σε δέντρα ηεμονιάς προσβολή από το έντομο **ανθοτρήτη** (τρύπημα, φάγωμα ανθέων), γίνεται άμεση καταπολέμηση με κατάλληλο εντομοκτόνο. Ο ψεκασμός γίνεται μόλις αρχίσει η προσβολή και τα άνθη είναι ακόμη κλειστά. Το έντομο αυτό προσβάλλει κυρίως τις ηεμονιές και τις κιτριές. Αν ο καιρός είναι θερμός, είναι δυνατόν να παρατηρηθεί προσβολή από το έντομο **φυλλοκνίστη**. Το έντομο αυτό προσβάλλει και καταστρέφει τη νέα βλάστηση, προκαλώντας στοές μέσα στο έλασμα των νεαρών φύλλων. Είναι πολύ σημαντικό στα νεαρά δέντρα ηλικίας μέχρι 5 ετών, να προστατευθεί η βλάστησή τους ώστε να αναπτυχθούν γρήγορα χωρίς προβλήματα. Για τον λόγο αυτόν συστήνεται η προστασία τους από τον φυλλοκνίστη, εφαρμόζοντας ψεκασμούς ή ριζοποτίσματα με κατάλληλα διασυστηματικά εντομοκτόνα, με την εμφάνιση των πρώτων προσβολών. Συνεχίζονται συστηματικά οι δολωματικοί ψεκασμοί εναντίον της **μεσογειακής μύγας**, όπου διατηρούνται, ακόμη, ώριμοι καρποί πάνω στα δέντρα. Πάντοτε, κατά τους ψεκασμούς, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος ασφάλειας των σκευασμάτων, όταν υπάρχουν ώριμοι καρποί πάνω στα δέντρα. Στις περιοχές όπου παρατηρείται αυξημένη προσβολή από την ασθένεια **κορυφοξήρα**, καθό είναι, την περίοδο αυτήν, να γίνουν ψεκασμοί με χαλκούχα σκευάσματα σε μαντόρες και ηεμονιές, μετά τη συγκομιδή των καρπών. Μέσα Μαρτίου ξεκινά και η καταπολέμηση της **ποντίκας**. Τα δολώματα που κυκλοφορούν στην αγορά είναι αποτελεσματικά και δεν είναι επικίνδυνα, εφόσον χρησιμοποιούνται με τον ενδεδειγμένο τρόπο.

Συγκομιδή

Συνεχίζεται η συγκομιδή των καρπών, κυρίως της ποικιλίας Βαλέντσια, των μαντόρων και των γκρέιπ-φρουτ που είχαν ψεκαστεί με φυτοορμόνες στο στάδιο της αηλιάς

του χρώματος (βλέπε μήνα Νοέμβριο). Επίσης, ακόμη συγκομίζονται λεμόνια, γιαφίτικα και όψιμα ομφαλοφόρα πορτοκάλια, καθώς και μανταρίνια Αρακαπά.

Δημιουργία νέων φυτειών

Οι νέες φυτείες εσπεριδοειδών φυτεύονται αυτόν τον μήνα. Επιλέγονται δενδρύλλια υγιή, με καλή ανάπτυξη και καλό ριζικό σύστημα, τα οποία να είναι πιστοποιημένα από το Τμήμα Γεωργίας. Οι ρίζες που θα φυτευτούν τα δενδρύλλια πρέπει να έχουν βάθος, τουλάχιστον, 60 εκατοστά. Κατά τη φύτευση, συστήνεται η ανάμιξη του χώματος με το οποίο θα γεμίσουν οι ρίζες, με μικρή ποσότητα καλά χωνεμένης κοπριάς, 100-150 γραμμάρια θειικής Αμμωνίας (21-0-0) και 150-200 γραμμαρίων Τριπλού Υπερφωσφορικού λιπάσματος (0-44-0). Πάντοτε, μετά τη φύτευση, πρέπει να ακολουθεί πότισμα. Οι αποστάσεις φύτευσης καθορίζονται ανάλογα με το είδος που θα φυτευτεί και πρέπει να είναι τέτοιες, ώστε, όταν μεγαλώσουν τα δέντρα, να έχουν καλό φωτισμό και αερισμό, και να διευκολύνονται οι καλλιεργητικές εργασίες. Επίσης, οι νέες φυτείες χρειάζονται προστασία από τον άνεμο. Για τον σκοπό αυτό φυτεύονται φυσικοί ανεμοθραύστες, συνήθως κυπαρίσσια, τουλάχιστον από την πλευρά που φυσούν δυνατοί άνεμοι.

Ο Μάρτιος είναι η κατάλληλη περίοδος για να πραγματοποιηθεί αλλαγή της ποικιλίας ή του είδους της υφιστάμενης φυτείας, εφαρμόζοντας την τεχνική του υπόφλοιου εγκεντρισμού, αφού πρώτα προηγηθεί κατατόμηση των δέντρων. Βασική προϋπόθεση είναι, ο φλοιός των δέντρων να «σηκώνει», δηλαδή, να αποκολληθεί εύκολα από το ξύλο. Αν αυτό δεν συμβαίνει, μπορούμε να πραγματοποιήσουμε τους εμβολιασμούς κατά τον Απρίλιο. Είναι υψίστης σημασίας να χρησιμοποιείται υγιές πολυετή υλικό, ώστε να αναπτυχθεί μια επιτυχής φυτεία. Το Τμήμα Γεωργίας διαθέτει υγιή εμβόλια για όλες τις εμπορικές ποικιλίες και μπορεί να προμηθεύσει κάθε ενδιαφερόμενο.

Εγκεντρισμός για αλλαγή ποικιλίας

Εμβολιασμός με ενοφθαλμισμό

Απρίλιος

Άρδευση

Πραγματοποιείται έλεγχος στα Βεητιωμένα Συστήματα Άρδευσης για να αρχίσουν οι κανονικές αρδεύσεις των φυτειών χωρίς προβλήματα. Για να λειτουργήσει καλά το σύστημα, πρέπει να ξεπλυθούν οι κεντρικές γραμμές και οι γραμμές άρδευσης, και να ελεγχθεί η καλή λειτουργία του συστήματος. Έλλειψη υγρασίας αυτήν την περίοδο, πιθανόν να επηρεάσει την καρποφορία αργότερα. Αν η βροχόπτωση δεν είναι ικανοποιητική, θα πρέπει να αρχίσει η άρδευση των δέντρων. Αυτή είναι η κατάλληλη περίοδος για να αποταθούν, οι γεωργοί, στον αρμόδιο Κλάδο του Τμήματος Γεωργίας, ώστε να τους ετοιμαστεί κατάλληλο Πρόγραμμα Άρδευσης.

Λίπανση

Πραγματοποιείται έλεγχος στα δέντρα για τυχόν συμπτώματα τροφωπενιών από ελλείψεις ιχνοστοιχείων. Οι συνθεστέρες ελλείψεις ιχνοστοιχείων, που παρουσιάζονται στα εσπεριδοειδή, είναι αυτές του σιδήρου, του ψευδαργύρου, και του μαγγανίου. Η έλλειψη σιδήρου εκδηλώνεται με γενική χλωρώση των φύλλων της νέας βλά-

Έλλειψη σιδήρου

στησης, των οποίων, οι νευρώσεις παραμένουν πράσινες, ενώ σε προχωρημένα στάδια έλλειψης κιτρινίζουν και αυτές. Τα συμπτώματα έλλειψης ψευδαργύρου παρουσιάζονται με χλωρωτικές κηλίδες μεταξύ των νευρώσεων, οι οποίες, μαζί με μέρος του ελάσματος που γειτονεύει με αυτές, παραμένουν πράσινες, σχηματίζοντας χαρακτηριστικό «ψαροκόκαλο». Τα συμπτώματα της έλλειψης μαγγανίου μοιάζουν πολύ με αυτά της έλλειψης ψευδαργύρου, με τη διαφορά ότι, η αντίθεση μεταξύ χλωρωτικής επιφάνειας και πράσινων νευρώσεων είναι λιγότερο έντονη. Οι ελλείψεις αυτές διορθώνονται με κατάλληλα διαφυλλικά σκευάσματα, ενώ, για τη διόρθωση της τροφωπενίας σιδήρου μπορεί να γίνει και τοποθέτηση χηλικού σιδήρου στο έδαφος.

Ζιζανιοκτονία

Αν ο καιρός και το έδαφος δεν το επέτρεψαν τον Μάρτιο, και, εφόσον το επιτρέπουν τώρα, γίνεται καταπολέμηση των ζιζανίων με ελαφριά καηλιέργεια (φρεζάρισμα). Σε νεαρές φυτείες, όπου αναπτύσσονται ζιζάνια γύρω από τους ριαιμούς των δέντρων και κατά μήκος των γραμμών άρδευσης, συστήνεται η εφαρμογή ζιζανιοκτόνων. Η καηλιέργεια με χειροκίνητα μηχανήματα, στη θεκάνη των δέντρων, πρέπει να αποφεύγεται, καθώς προκαλεί ζημιές στο ριζικό σύστημα, ειδικά όταν αρδεύονται με Βελτιωμένο Σύστημα Άρδευσης.

Καταπολέμηση εχθρών και ασθενειών

Συνεχίζεται η παρατήρηση για τυχόν προσβολές από **ανθοτρίτη** σε φυτείες κυρίως λεμονιάς, καθώς και η προστασία των νεαρών δέντρων από **φυλλοκνίστη** με ψεκασμούς ή ριζοποτίσματα με κατάλληλα εντομοκτόνα, όταν εμφανιστούν οι πρώτες προσβολές. Αυτόν τον μήνα, πιθανόν να εμφανιστούν προσβολές από **αφίδες** και **θρίπες**. Οι **αφίδες** εμφανίζονται, κυρίως, στους τρυφερούς βλαστούς, προκαλώντας παραμορφώσεις και συστροφές των νεαρών φύλλων, ενώ, με τις μελιτώδεις εκκρίσεις τους, βοηθούν στην ανάπτυξη του μύκητα της καπνιάς (μαύρισμα φύλλων και καρπών). Η αντιμετώπισή τους γίνεται με κατάλληλα εντομοκτόνα. Οι **θρίπες** προκαλούν επιδερμικές αλλοιώσεις (εσοχαρώσεις) στους νεαρούς, κυρίως, καρπούς, υποβαθμίζοντας την εμπορική τους αξία. Επίσης, συνεχίζονται συστηματικά οι δοηλωματικοί ψεκασμοί κατά της **μεσογειακής μύγας**, όπου διατηρούνται ακόμη ώριμοι καρποί πάνω στα δέντρα. Σε περίπτωση που υπάρχουν στα δέντρα μυκητολογικές προσβολές όπως π.χ. η **κορυφοξήρα**, χρειάζεται να γίνει ένα σχολαστικό καθάρισμα των προσβεβλημένων κλαδιών και κάψιμό τους, το οποίο να ακολουθείται από ψέκασμα με κατάλληλο μυκητοκτόνο. Τα σοβαρά προσβεβλημένα δέντρα πρέπει να εκριζώνονται και να καίγονται. Στα μέσα Απριλίου συστήνεται και η εφαρμογή νηματωδοκτόνων, εκεί, όπου έχει διαπιστωθεί πρόβλημα από **νηματώδεις**, μετά από δειγματοληψία και εργαστηριακή εξέταση ριζών και εδάφους. Οι **νηματώδεις** είναι μικροσκοπικοί σκουληκόμορφοι οργανισμοί που τρέφονται πάνω στις ρίζες με τσιμπήματα ή μπαίνουν μέσα στις ρίζες, με αποτέλεσμα, αυτές να καταστρέφονται, γεγονός που έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην ανάπτυξη των δέντρων. Σε περίπτωση που δεν λήφθηκαν μέτρα καταπολέμησης της **ποντικής**, συστήνεται να αρχίσουν αυτόν τον μήνα. Το ποντικόδοήλωμα τοποθετείται εντός των σταθμών δοηλώσεως για αποφυγή πρωτογενών δηλητηριάσεων. Η απόσταση των σταθμών δοηλώσεως συστήνεται να κυμαίνεται από

25–100 τετραγωνικά μέτρα, ανάλογα με το μέγεθος του πληθυσμού των τρωκτικών. Επίσης, η περιτύλιξη του κορμού με λεπτό φύλλο λαμαρίνας μήκους 40-50 εκατοστά, σε ύψος γύρω στα 50 εκατοστά πάνω από τη βάση του εδάφους, αποτρέπει την αναρρίχηση των τρωκτικών πάνω στα δέντρα.

Προσοχή: τα νηματωδοκτόνα δεν πρέπει να εφαρμόζονται σε δέντρα που φέρουν καρπούς.

Αλλαγή ποικιλίας

Κατά τον Απρίλιο μπορεί να πραγματοποιηθεί η αλλαγή στην ποικιλία ή στο είδος της φυτείας με την τεχνική που αναφέρεται στον μήνα Μάρτιο.

Εμβολιασμοί

Ο Απρίλιος είναι ο κατάλληλος μήνας για εμβολιασμό των εσπεριδοειδών με ενεργούς οφθαλμούς, οι οποίοι θα εκπτυχθούν την ίδια περίοδο. Είναι υψίστης σημασίας να χρησιμοποιείται υγιές πολλαπλασιαστικό υλικό, ώστε να αναπτυχθεί μια επιτυχής φυτεία. Το Τμήμα Γεωργίας διαθέτει υγιή εμβόλια για όλες τις εμπορικές ποικιλίες και μπορεί να προμηθεύσει κάθε ενδιαφερόμενο.

Αλλαγή ποικιλίας με την τεχνική του υπόφλοιου εγκεντρισμού

Συγκομιδή

Συνεχίζεται η συγκομιδή των πορτοκαλιών Βαλέντσια.

Μάιος

Άρδευση

Η ηλικία των δέντρων, το έδαφος, οι καιρικές συνθήκες και το ύψος της καρποφορίας, θα καθορίσουν την ποσότητα του νερού και τη συχνότητα των αρδεύσεων που θα εφαρμοστούν αυτήν την περίοδο. Είναι σημαντικό, αυτήν την περίοδο, τα δέντρα να μην παρουσιάσουν συμπτώματα έλλειψης νερού γιατί θα υπάρξουν δυσμενείς επιπτώσεις τόσο στην ανάπτυξη, όσο και στην καρποφορία, εκδηλώνοντας καρπόπτωση πέραν της φυσιολογικής. Η υπερβολική άρδευση, ωστόσο, προκαλεί αντίθετα αποτελέσματα. Υπενθυμίζεται ότι, οι εσπεριδοκαλλιεργητές μπορούν να αποτείνονται στο Τμήμα Γεωργίας για εξασφάλιση Προγραμμάτων Άρδευσης, τα οποία ετοιμάζονται βάσει των πραγματικών αναγκών των φυτειών τους σε νερό άρδευσης.

Λίπανση

Τον Μάιο τα εσπεριδοειδή βρίσκονται σε περίοδο βλάστησης, γι' αυτό και οι ανάγκες τους σε θρεπτικά στοιχεία είναι αυξημένες. Ως εκ τούτου, μπορούν το μήνα αυτό να αρχίσουν οι επιφανειακές λίπανσεις, οι οποίες πρέπει να γίνονται βάσει αναλύσεων του εδάφους και φύλλων. Σε περίπτωση που δεν πραγματοποιήθηκαν αναλύσεις, ενδεικτικά, συστήνεται σε φυτείες με παραγωγικά δέντρα ηλικίας δέκα χρονών και άνω, η εφαρμογή 40-50 κιλά Νιτρικής Αμμωνίας (34,5-0-0) ανά δεκάριο, τα οποία μπορούν να δοθούν σε, τουλάχιστον, τρεις δόσεις, μέχρι τον Αύγουστο. Όσοι καλλιεργητές εφαρμόζουν υδρολίπανση, δηλαδή, συνδυασμένο σύστημα άρδευσης-λίπανσης, τότε, με κάθε πότισμα δίνεται και η ανάλογη ποσότητα λίπάσματος. Η εφαρμογή της επιφανειακής λίπανσης με το σύστημα αυτό, εφαρμόζεται με την έναρξη των αρδεύσεων μέχρι το τέλος της και, οι συνιστώσες ποσότητες διαμοιράζονται ανάλογα. Για εξειδικευμένες συμβουλές σχετικά με τη συνδυασμένη άρδευση-λίπανση, μπορούν, οι ενδιαφερόμενοι, να αποταθούν στο Τμήμα Γεωργίας.

Έλλειψη ψευδαργύρου

Έλλειψη μαγνησίου

Αν υπάρχει έληθειψη ψευδαργύρου, σιδήρου ή μαγγανίου, επεμβαίνουμε, είτε με διαφυλλητικά σκευάσματα, ή με εφαρμογές εδάφους.

Ζιζανιοκτονία

Αν υπάρχουν ζιζάνια, αυτά καταστρέφονται, είτε με ελαφριά καλλιέργεια, ή με τη χρήση ζιζανιοκτόνων.

Καταπολέμηση εχθρών και ασθενειών

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη νέα βλάστηση και, ιδιαίτερα, στα νεαρά δέντρα. Γι' αυτό, πρέπει να προστατευθούν από τους εχθρούς που μπορεί να την καταστρέψουν, όπως, οι αφίδες, ο φυλλοκνίστης και ο εριώδης αλευρώδης, ο οποίος συνοδεύεται από καπνιά. Την περίοδο αυτή πιθανόν να υπάρξουν προσβολές από **ψευδό-**

Προσβολή από εριώδη αλευρώδη συνοδευόμενη από καπνιά

κοκκο, η προσβολή του οποίου συνοδεύεται, επίσης, από καπνιά. Στα γκρέιπ-φρουτ, τον ψευδόκοκκο συνοδεύει και ο **μυελώης**, που προκαλεί επιπρόσθετη ζημιά. Για τον ψευδόκοκκο, οι ψεκασμοί πρέπει να γίνουν έγκαιρα, και στο κατάλληλο στάδιο πριν μεγαλώσει ο καρπός, και ο κάλυκας του ποδίσκου του καρπού καλύψει τις νύμφες του ψευδόκοκκου. Το στάδιο αυτό συμπίπτει, χρονικά, περίπου, γύρω στα μέσα με τέλος Μαΐου. Επίσης, εάν το ευνοούν οι θερμοκρασίες, τον μήνα αυτόν εμφανίζονται, η **κόκκινη ψώρα**, η **σκωριώδης αράχνη (ραστ μάιτ)** και άλλη **ακάρεα (τετράνυχοι)**. Η κόκκινη ψώρα αποτελεί έναν από τους σοβαρότερους εχθρούς των εσπεριδοειδών. Η καταπολέμησή της γίνεται αμέσως μετά την καρπόδεση που, χρονικά, συμπίπτει με το τέλος Μαΐου, αρχές Ιουνίου. Τα καλύτερα αποτελέσματα επιτυγχάνονται όταν οι ψεκασμοί γίνονται την εποχή που παρουσιάζεται η εκκόλλαση και η διακίνηση των νεαρών σταδίων του εντόμου (έρπουσες μορφές) και πριν τη δημιουργία του ασιπίδου (κελήφους) στα διάφορα μέρη του δέντρου, κυρίως στους καρπούς. Για τον προσδιορισμό της εποχής εκκόλλασης και διακίνησης της κόκκινης ψώρας χρησιμοποιούνται παγίδες φερομόνης. Η **σκωριώδης αράχνη (ράστ μάιτ)** προκαλεί μια χαρακτηριστική

σκουριά στους καρπούς των πορτοκαλιών, των γκρέιπ-φρουτ και των μανταρινιών και ξάσπρισμα στα λεμόνια, μειώνοντας, έτσι, την εμπορική τους αξία. Η καταπολέμησή της γίνεται μόλις εμφανιστεί προσβολή με κατάλληλα ακαρεοκτόνα. Τα **ακάρεα (τετράνυχοι)**, προσβάλλουν τα φύλλα, τους κλαδίσκους αλητά και τους καρπούς, και αντιμετωπίζονται με κατάλληλα ακαρεοκτόνα όταν εμφανιστεί προσβολή. Φυσικά, οι δολωματικοί ψεκασμοί για τη **μεσογειακή μύγα**, όπου υπάρχουν ώριμα φρούτα στα δέντρα, συνεχίζονται κανονικά. Επίσης, τον μήνα αυτόν μπορούν να πραγματοποιηθούν εξετάσεις εδάφους και ριζών για **νηματώδεις** και, σε περίπτωση προσβολής, να γίνουν εφαρμογές με νηματωδοκτόνα. Συνεχίζεται η λήψη μέτρων αντιμετώπισης της **ποντίκας**.

Εμβολιασμοί

Ο Μάιος, όπως και ο Απρίλιος, είναι οι κατάλληλοι μήνες για εμβολιασμούς στα εσπεριδοειδή με ενεργούς οφθαλήμους. Επίσης, γίνεται επανεμβολιασμός των δενδρυληθίων που εμβολιάστηκαν το προηγούμενο Φθινόπωρο με κοιμώμενο οφθαλήμο και απέτυχαν. Τα μπόλια των δενδρυληθίων που εμβολιάστηκαν το περασμένο Φθινόπωρο με κοιμώμενο οφθαλήμο, μέχρι τώρα θα πρέπει να έχουν αναπτυχθεί αρκετά. Στην περίπτωση αυτήν, τα μπόλια κόβονται σε ύψος 80-100 εκατοστά πάνω από το έδαφος, για να δώσουν την πρώτη διακλάδωση.

Συγκομιδή

Συνεχίζεται η συγκομιδή των πορτοκαλιών Βαθέντσια.

Ιούλιος

Άρδευση

Αυτόν τον μήνα, και για τους επόμενους 4-5 μήνες, οι αρδεύσεις είναι η κυριότερη ασχολία των εσπεριδοκαλλιεργητών. Η ποσότητα του νερού που θα δοθεί στη φυτεία είναι συνάρτηση των κλιματολογικών συνθηκών, του εδάφους, της κατάστασης των δέντρων, της ηλικίας τους, καθώς και του συστήματος άρδευσης. Πρέπει να γίνεται τακτικός έλεγχος της καλής λειτουργίας των βελτιωμένων συστημάτων άρδευσης (μίνι σπρίνκλερ, σταγόνες) και να καθαρίζονται ανελλιπώς τα διάφορα μέρη του (φίλτρα, πέκκα, σταγόνες). Ακανόνιστα ποτίσματα την περίοδο αυτήν, προκαλούν αυξημένη καρπόπτωση πέραν της φυσιολογικής καρπόπτωσης του Ιουνίου. Γι' αυτό, η άρδευση πρέπει να είναι ισορροπημένη και να στηρίζεται στις πραγματικές ανάγκες της φυτείας.

Λιπάνσεις

Τον Ιούνιο συνεχίζεται η εφαρμογή της επιφανειακής αζωτούχας λίπανσης. Αν δεν άρχισε η εφαρμογή της επιφανειακής λίπανσης τον προηγούμενο μήνα, πρέπει να αρχίσει τώρα. Αν υπάρχουν ελλείψεις ιχνοστοιχείων θα πρέπει να γίνουν επεμβάσεις με διαφυλλικά σκευάσματα πριν ωριμάσουν τα νέα φύλλα, διότι, τότε, μειώνεται η ικανότητα απορρόφησής τους.

Ζιζανιοκτονία

Αν υπάρχουν ζιζάνια, αυτά καταστρέφονται, είτε με ελαφριά καλλιέργεια, ή με τη χρήση ζιζανιοκτόνων.

Καταπολέμηση εχθρών και ασθενειών

Γίνεται καταπολέμηση σε εχθρούς που δυνατόν να παρουσιαστούν αυτήν την περίοδο, οι οποίοι είναι η κόκκινη ψώρα, η σκωριώδης αράχνη, ο φυλλοκνίστης, ο ψευδόκοκκος, η ινσέρια, οι τετράνυχοι κ.ά. Το Τμήμα Γεωργίας τοποθετεί παγίδες παρακολούθησης της διακυμαίνσης του πληθυσμού της κόκκινης ψώρας και της μεσογειακής

Προσβολή από φυλλοκνίστη

μύγας, και εκδίδει φυτοπροστατευτικές ανακοινώσεις για υποβοήθηση των παραγωγών. Ο κάθε εσπεριδοκαλλιεργητής, όμως, πρέπει να παρακολουθεί τη φυτεία του και, σε συνεργασία με τον Σύμβουλο Γεωπόνο του, να αποφασίσουν αν θα προβούν σε εφαρμογή φυτοπροστατευτικών προϊόντων, την επιλογή της δραστικής ουσίας, κ.ά. Επισημαίνεται ότι, η εμφάνιση των φυτοπροστατευτικών προβλημάτων δεν εμπίπτει πάντοτε την ίδια περίοδο και εξαρτάται, συνήθως, από το μικροκλίμα της περιοχής και την κατάσταση της φυτείας. Για παράδειγμα, στις παραλιακές περιοχές τα εντομολογικά προβλήματα παρουσιάζονται νωρίτερα, ενώ σε μεγαλύτερο υψόμετρο παρουσιάζονται μεταγενέστερα. Επίσης, σε ορισμένες περιοχές, υπάρχουν αρκετά ωφέλιμα έντομα που περιορίζουν τα βλαβερά και δεν υπάρχει ρίσκος για ψεκασμούς. Με τη συστηματική παρακολούθηση, αποφεύγονται άσκοποι ψεκασμοί, και τα αποτελέσματα είναι καλύτερα. Συνεχίζεται κανονικά η λήψη μέτρων αντιμετώπισης της **ποντίκας**.

Θερινό κλάδεμα και βλαστολόγημα

Το θερινό κλάδεμα και το βλαστολόγημα είναι εργασίες, απαραίτητες, που αποτελούν συμπλήρωμα του χειμερινού κλαδέματος, τόσο για τα μεγάλα, όσο και τα νεαρά εσπεριδοειδή. Με το **θερινό κλάδεμα** αφαιρούνται μικροί κλάδοι που δημιουργούν πρόβλημα, όπως π.χ. κλαδιά που αγγίζουν στο έδαφος, εμποδίζουν τη διακίνηση των μηχανημάτων ή είναι πολύ πυκνά. Αφαιρούνται με προσοχή για να μην γυμνώνονται οι βραχίονες και να εκτίθενται στον ήλιο, καθώς προκαλούνται εγκαύματα. Με το **βλαστολόγημα** αφαιρούνται όλοι οι λαιμαργοί βλαστοί από τον κορμό, τους βραχίονες και από τα σημεία των τομών του χειμερινού κλαδέματος, εκτός και αν χρειάζονται για να καλυφθούν κενά. Πρέπει να αφαιρούνται από τη βάση τους με μαχαίρι ή ψαλίδι, για να αποφεύγεται η γρήγορη αναβλάστησή τους.

Αραίωμα καρπών

Στις ποικιλίες που παρενιαυτοφορούν έντονα, όπως είναι η μανταρινιά Αρακαπά, κατά τις χρονιές της μεγάλης ανθοφορίας συστήνεται αραίωμα των καρπών, μετά τη φυσιολογική καρπόπτωση του Ιουνίου. Η τεχνική αυτή, σε συνδυασμό με αυστηρό κλάδεμα που προηγήθηκε, συντείνει στην, όσο το δυνατόν, πιο ομοιόμορφη καρποφορία κάθε χρόνο.

Ιούλιος

Άρδευση

Συνεχίζονται κανονικά οι αρδεύσεις βάσει των αναγκών της φυτείας σε νερό άρδευσης. Αυτήν την περίοδο τα δέντρα έχουν μεγάλες απαιτήσεις σε νερό λόγω των υψηλών θερμοκρασιών και της αύξησης του μεγέθους των καρπών.

Λίπανση

Συνεχίζεται η εφαρμογή της επιφανειακής αζωτούχας λίπανσης.

Ζιζανιοκτονία

Αν υπάρχουν ζιζάνια, αυτά καταστρέφονται, είτε με ελαφριά καηλιέργεια, ή με τη χρήση ζιζανιοκτόνων.

Καταπολέμηση εχθρών και ασθενειών

Τον Ιούλιο, όπως και τον Ιούνιο, δυνατόν να εντοπιστούν όλοι οι βασικοί εχθροί των εσπεριδοειδών, όπως η **κόκκινη ψώρα**, η **σκωριώδης αράχνη**, ο **φυλλοκνίστης**, ο **ψευδόκοκκος**, η **ινσέρια**, οι **τετράνυχοι**, κ.ά. Συνεχίζεται κανονικά η λήψη μέτρων αντιμετώπισης της **ποντίκας**.

Θερινό κλάδεμα και βλαστολόγημα

Όπως και τον Ιούνιο, αυτόν τον μήνα μπορούν να πραγματοποιηθούν θερινό κλάδεμα και το βλαστολόγημα, όπως περιγράφονται στον προηγούμενο μήνα.

Προσβολή από σκωριώδη αράχνη

Αύγουστος

Άρδευση

Οι αρδεύσεις συνεχίζονται κανονικά με σχολαστικότητα. Οι θερμοκρασίες αυτόν τον μήνα συνεχίζουν να είναι πολύ υψηλές και οι ανάγκες των δέντρων σε νερό είναι μεγάλες, οπότε πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί να μην αφήσουμε τα δέντρα να «διψάσουν». Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην άρδευση ποικιλιών με λεπτή φλούδα. Είναι η περίοδος που αυξάνονται οι καρποί και, τυχόν ακανόνιστα ποτίσματα, προκαλούν σχίσμο των καρπών με σημαντικές απώλειες. Αν το νερό που χρησιμοποιείται για πότισμα περιέχει άλατα σε υψηλή ποσοστά, τότε αυτά συγκεντρώνονται, σταδιακά, στο ριζόστρωμα, οπότε, ανάλογα με τον βαθμό συγκέντρωσής τους πιθανόν να δημιουργήσουν προβλήματα. Σε αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει να λαμβάνεται πρόνοια για ξέπλυμα των αλάτων με τη χορήγηση μεγαλύτερης ποσότητας νερού.

Λίπανση

Κανονικά, οι αζωτούχες λιπάνσεις πρέπει να τελειώνουν στο τέλος Αυγούστου για να προλάβουν οι βλαστοί να ωριμάσουν και να "σκληροποιηθούν" πριν την έναρξη των χαμηλών θερμοκρασιών της χειμερινής περιόδου. Από τον Αύγουστο μέχρι τα μέσα Οκτωβρίου είναι η κατάλληλη εποχή για τη χημική ανάληψη φύλλων, που γίνεται με σκοπό τον προσδιορισμό των αναγκών των δέντρων σε λιπάσματα για τον επόμενο χρόνο. Σημειώνεται ότι, οι γεωργοί μπορούν να στέλνουν τα αποτελέσματα των αναλύσεων των φύλλων στο Τμήμα Γεωργίας, ώστε, σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα της ανάληψης εδάφους να τους γίνονται εισηγήσεις λίπανσης.

Ζιζανιοκτονία

Αν υπάρχουν ζιζάνια, αυτά καταστρέφονται, είτε με ελαφριά καλλιεργεια, ή με τη χρήση ζιζανιοκτόνων.

Καταπολέμηση εχθρών και ασθενειών

Είναι δυνατόν, ορισμένοι από τους εχθρούς που εμφανίστηκαν τους προηγούμενους μήνες να μην καταπολεμήθηκαν αποτελεσματικά ή να εμφανιστούν νέες προσβολές, οπότε θα πρέπει να πραγματοποιηθούν, άμεσα, ψεκασμοί με τα κατάλληλα εντομοκτόνα. Συνεχίζεται, κανονικά, η λήψη μέτρων αντιμετώπισης της **ποντίκας**.

Σεπτέμβριος

Άρδευση

Οι απαιτήσεις των δέντρων σε νερό συνεχίζουν να είναι μεγάλες, κυρίως λόγω της αύξησης του μεγέθους των καρπών, αλλά και γιατί οι θερμοκρασίες εξακολουθούν να είναι σχετικά υψηλές. Τυχόν έλλειψη νερού κατά την περίοδο αυτήν θα έχει ως αποτέλεσμα, μικρότερο μέγεθος καρπών. Ο έλεγχος της σωστής λειτουργίας του συστήματος άρδευσης πρέπει να είναι συνεχής.

Λίπανση

Σκοπός είναι, οι βλαστοί να προλάβουν να ωριμάσουν και να αποκτήσουν αντοχή στις επερχόμενες χαμηλές θερμοκρασίες, οπότε, αυτό τον μήνα δεν εφαρμόζονται αζωτούχες λιπάσεις. Υπενθυμίζεται ότι, ο μήνας αυτός είναι κατάλληλος για αναλύσεις φύλλων, οι οποίες θα δώσουν καλές ενδείξεις για τις αναγκαίες ποσότητες λιπασμάτων που θα χρειαστούν τα δέντρα την επόμενη περίοδο.

Καταπολέμηση εχθρών και ασθενειών

Η χρήση εντομοκτόνων αυτήν την περίοδο, πρέπει να γίνεται πολύ προσεκτικά και να λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος ασφάλειας των σκευασμάτων που θα χρησιμοποιηθούν. Ο χρόνος ασφάλειας, που αναγράφεται στις ετικέτες των σκευασμάτων, αντιπροσωπεύει τον ελάχιστο αριθμό ημερών που πρέπει να μεσοδιαβήσουν μεταξύ της ημερομηνίας ψεκασμού και της ημερομηνίας συγκομιδής. Σε ποικιλίες οι οποίες είναι πρώιμες, και οι καρποί τους αρχίζουν να ωριμάζουν, δυνατόν, οι καρποί αυτοί να προσβληθούν από **μεσογειακή μύγα**. Η αντιμετώπισή της συστήνεται να γίνεται με δολωματικούς ψεκασμούς, αφού, πρώτα, διαπιστωθεί η ύπαρξη της μύγας στη φυτεία με κολλητικές παγίδες. Το δόλωμα εφαρμόζεται σε σειρά παρά σειρά ή σε δέντρο παρά δέντρο, στη νοτιοδυτική πλευρά του δέντρου με χοντρές σταγόνες, καλύπτοντας έκταση φυλλώματος 1-2 τετραγωνικά μέτρα. Οι δολωματικοί ψεκασμοί επαναλαμβάνονται κάθε 7-10 μέρες. Συνεχίζεται, κανονικά, η λήψη μέτρων αντιμετώπισης της **ποντίκας**.

Εμβολιασμοί

Κατά τον μήνα αυτόν πραγματοποιούνται εμβολιασμοί με κοιμώμενο οφθαλμό, ο οποίος θα εκπτυχθεί την επόμενη Άνοιξη.

Οκτώβριος

Άρδευση

Παρ' όλην ότι, οι υψηλές θερμοκρασίες άρχισαν να υποχωρούν, εντούτοις η άρδευση πρέπει να συνεχίσει κανονικά. Τον μήνα αυτόν τα περισσότερα φρούτα αυξάνονται απότομα και παίρνουν, σχεδόν, το τελικό τους μέγεθος, οπότε και οι απαιτήσεις των δέντρων σε νερό συνεχίζουν να είναι μεγάλες. Αν το νερό άρδευσης είναι μειωμένο, τότε, και το τελικό μέγεθος των φρούτων θα είναι μικρό, οπότε, η διατήρηση της απαιτούμενης υγρασίας στο ριζόστρωμα είναι μεγάλης σημασίας.

Λίπανση

Ο Οκτώβριος είναι η κατάλληλη περίοδος για τοποθέτηση καλοχωνεμένης κοπριάς με χαμηλή περιεκτικότητα σε άλατα. Η τοποθέτηση κοπριάς συστήνεται να γίνεται κάθε 2-3 χρόνια. Επίσης, αυτήν την περίοδο μπορεί να γίνει η τοποθέτηση της βασικής φωσφορούχας και καλιούχας λίπανσης, μετά τις πρώτες βροχοπτώσεις. Ο τύπος και η

Δέντρο λεμονιάς ποικιλίας Λαπήθου

ποσότητα των λιπασμάτων καθορίζονται από τα αποτελέσματα της χημικής ανάλυσης εδάφους. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν αναλύσεις, ενδεικτικά, συστήνεται, για φυτείες με δέντρα τουλάχιστον δέκα χρόνων, η τοποθέτηση κάθε τρία χρόνια 30-40 κιλών Τριπλού Υπερφωσφορικού (0-44-0) ανά δεκάριο και 40-50 κιλά Θειικού Καλίου (0-0-50) ανά δεκάριο.

Καταπολέμηση εχθρών και ασθενειών

Συνεχίζονται οι δολωματικοί ψεκασμοί για τη **μεσογειακή μύγα** στις ποικιλίες που μπορεί να προσβληθούν.

Λόγω του ότι η **κορυφοξήρα** προσβάλλει τα δέντρα και από πηγές του ριζώματος, σε περιοχές όπου υπάρχει προσβολή από κορυφοξήρα, να αποφεύγεται η καλλιέργεια του εδάφους, ειδικότερα τη χειμερινή περίοδο, ώστε να μην προκαλούνται πηγές στις ρίζες. Η συνέχιση της αντιμετώπισης της **ποντίκας** θα εξαρτηθεί από τη συχνότητα της κατανάλωσης του ποντικοδολωματος. Σε βροχερό καιρό συστήνεται να αποφεύγονται τα δολήματα βασισμένα σε κόκκους σιτηρών και να χρησιμοποιούνται κύβοι παραφίνης ή άηλη σκευάσματα που είναι ανθεκτικά στις υγρασίες.

Συγκομιδή καρπών

Αυτόν τον μήνα αρχίζει η συγκομιδή των πρώιμων ειδών και ποικιλιών εσπεριδοειδών, όπως, τα λεμόνια, οι κλημεντίνες, τα πρώιμα ομφαλοφόρα πορτοκάλια και τα γκρέιπφρουτ κυρίως στις πρώιμες περιοχές.

Νοέμβριος

Άρδευση

Αν η βροχόπτωση δεν είναι ικανοποιητική, πρέπει να γίνουν κανονικά ποτίσματα. Οι καρποί αρκετών ποικιλιών σχεδόν παίρνουν το τελικό τους μέγεθος, οπότε είναι πολύ σημαντικό, η εδαφική υγρασία να διατηρείται στα αναγκαία επίπεδα. Επίσης, τα δέντρα που υποφέρουν από έλλειψη νερού, παθαίνουν πιο εύκολα ζημιές από τις επερχόμενες χαμηλές θερμοκρασίες. Η κανονική άρδευση βοηθά τα δέντρα να συνεχίσουν κανονικά τη δραστηριότητά τους.

Λίπανση

Όπως και τον προηγούμενο μήνα, μπορεί να γίνει η τοποθέτηση κοπριάς, η οποία πρέπει να είναι καλοχωνεμένη και με χαμηλή περιεκτικότητα σε άλατα. Οι γεωργοί μπορούν να αποστεινούνται στο Τμήμα Γεωργίας, ώστε, ανάλογα με το είδος της κοπριάς να τους δίδονται συμβουλές για την ποσότητα που πρέπει να τοποθετήσουν. Αυτόν τον μήνα μπορεί, επίσης, να τοποθετηθεί η βασική φωσφορούχα και καλιούχα

Ανεμοφράκτης σε φυτεία γκρέιπ-φρουτ

λίπανση, όπως αναφέρεται στον μήνα Οκτώβριο. Αν υπάρχει πρόθεση για χλωρή λίπανση, ο μήνας αυτός είναι ο καταλληλότερος για τη σπορά ψυχανθών όπως, π.χ. ο βίκος ή τα κουκιά. Την Άνοιξη που ακολούθει τη σπορά, πρέπει να καλλιεργηθούν μέσα στο έδαφος, μόλις ανθίσουν.

Καταπολέμηση εχθρών και ασθενειών

Αν ο καιρός είναι θερμός, άνω των 15°C, θα πρέπει να συνεχιστούν οι δολωματικοί ψεκασμοί για καταπολέμηση της **μεσογειακής μύγας**. Τον μήνα αυτόν, ο καιρός, επίσης, ευνοεί την προσβολή από μυκητολογικές ασθένειες, όπως η **κορυφοξήρα** σε δέντρα λεμονιάς και μαντόρας, καθώς και η **φυτόφθορα** στους καρπούς όλων των ειδών. Συστήνεται ο προληπτικός ψεκασμός με χαλκούχα ή άληθα μυκητοκτόνα. Για τη φυτόφθορα, ο ψεκασμός γίνεται στο έδαφος και στις ποδιές των δέντρων, ενώ, προσβεβλημένοι σάπιοι καρποί καλύτερα να μαζεύονται και να θάβονται βαθιά στο χώμα προς αποφυγή της μόλυνσης των υγιών καρπών. Νοούμενου ότι, περιορίζεται σε

Δέντρο λευκόσαρκου γκρέιπ-φρουτ

πολύ χαμηλά επίπεδα η κατανάλωση του ποντικοδολώματος, λαμβάνεται απόφαση για τερματισμό των μέτρων καταπολέμησης της **ποντίκας**. Σε περίπτωση που παρατηρείται αξιόλογη κατανάλωση ποντικοδολώματος εντός των σταθμών δολώσεων, τότε συστήνεται να διαφοροποιείται η δραστική ουσία για αποφυγή ανάπτυξης ανθεκτικότητας.

Εφαρμογή φυτοορμονών για παράταση του χρόνου συγκομιδής

Η εφαρμογή φυτοορμονών μπορεί να γίνει στα γκρέιπ-φρουτ και στις μαντόρες, όταν οι καρποί τους βρίσκονται στο «σπάσιμο χρώματος». Στόχος είναι, να διατηρηθούν οι καρποί πάνω στα δέντρα χωρίς να υποβαθμιστεί η ποιότητά τους, ώστε να παραταθεί η περίοδος συγκομιδής τους.

Συγκομιδή καρπών

Αυτόν τον μήνα συνεχίζεται η συγκομιδή των ηεμονιών, των γκρέιπ-φρουτ, των κημεντίνων και πρώιμων ομφαλοφόρων πορτοκαλιών.

Δεκέμβριος

Άρδευση

Με την πτώση των θερμοκρασιών, οι ανάγκες των εσπεριδοειδών σε νερό περιορίζονται. Η συνέχιση της άρδευσης και η ποσότητα νερού που δίνεται κατά τους χειμερινούς μήνες είναι ανάλογη με το ύψος της βροχόπτωσης. Σημειώνεται ότι, το φρεσκοποτισμένο χωράφι βοηθά τα δέντρα να αντιμετωπίσουν τις πιθανές παγωνιές.

Καταπολέμηση εχθρών και ασθενειών

Αν ο καιρός είναι βροχερός, στις περιοχές με γνωστό ιστορικό προσβολών από **φυτόφθορα** σε καρπούς, συστήνεται να επαναληφθεί ο ψεκασμός του εδάφους και των ποδιών των δέντρων, όπως τον προηγούμενο μήνα.

Συγκομιδή καρπών

Αυτόν τον μήνα συνεχίζεται η συγκομιδή των ηεμονιών, των γκρέιπ-φρουτ, των ομφαλοφόρων πορτοκαλιών, των κλημεντίνων, αηλιά και των υβριδίων νόβα και μιννεόλα. Αρχίζει, επίσης, η συγκομιδή των πορτοκαλιών (γιαφίτικα) και των μανταρινιών Αρακαπά.

Δέντρο πορτοκαλιάς Βαλέντσια

Γ.Τ.Π. 242/2013 – 1.500 ISBN 978-9963-50-216-5
Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκτύπωση: A.S. Print Xpress Ltd

Τυπώθηκε σε ανακυκλωμένο χαρτί